

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб,
звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо
зарахування до вислуги років часу перебування у полоні
Російської Федерації на пільгових умовах»
(реєстр. № 9349 від 02.06.2023 р.)*

Метою законопроекту є врегулювання особливостей соціального захисту осіб, які мають право на пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», у частині зарахування до вислуги років, на пільгових умовах, часу перебування у полоні.

Положення законопроекту не суперечать Конституції, законам України та міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Законопроектом пропонується зараховувати час перебування в полоні до вислуги років на пільгових умовах: один місяць служби за чотири місяці перебування у полоні, якщо полонення не було добровільним; один місяць служби за п'ять місяців перебування у полоні, якщо особа потрапила у полон внаслідок поранень, контузії чи інших ушкоджень здоров'я одержаних під час бойових дій або стала особою з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, одержаних під час перебування у полоні.

Підтримуючи мету законопроекту щодо необхідності посилення законодавчого забезпечення правового та соціального захисту осіб, які під час безпосередньої участі у заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, захисту безпеки населення та інтересів держави, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації потрапили у полон, вважаємо слушним висловити таке.

Пропозиції та зауваження концептуального характеру.

Механізм соціального захисту зазначеної законопроектом категорії осіб має визначати умови, формулювання яких відповідає принципу правової визначеності. Йдеться про передбачені проектом критерії та інші ознаки, за якими визначатимуться обставини потрапляння особи у полон. Не зрозуміло, яка саме інформація і які докази братимуться до уваги для підтвердження обставин потрапляння і перебування особи у полоні, що даватимуть право на зарахування на пільгових умовах часу перебування в полоні до вислуги років (страхового стажу), адже законопроект не містить пропозиції про внесення змін і доповнень до статті 17² «Документи, що мають підтверджувати окремі періоди проходження служби особою, яка має право на пенсію за цим Законом». Зміни, які відповідно до Прикінцевих положень законопроекту, мають бути внесені Кабінетом Міністрів України до Постанови № 393 від 17 липня 1992 року «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам, які мають право на пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення

осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», крім військовослужбовців строкової служби і членів їх сімей та прирівняних до них осіб» не вирішають зазначеної проблеми. Окрім того, перебування у полоні означає, що особа фактично знаходиться на окупованій території України, або території держави-агресора, або на території третьої держави, тобто поза межами юрисдикції України. У зв'язку з цим важливим є визначення кола осіб та організацій, які можуть надавати інформацію про обставини перебування особи у полоні та, які діють на підставі Женевських конвенцій 1949 року. Конкретизація такої інформації є необхідною, оскільки законопроектом передбачається диференціація пільгового обрахування вислуги років, а також обставин потрапляння та перебування у полоні, у тому числі наслідків (настання інвалідності).

Таким чином, відсутність чіткого порядку підтвердження обставин потрапляння та перебування у полоні особи, якій буде у пільговому порядку нараховуватися вислуга років (страховий стаж) значно ускладнить реалізацію права таких осіб на пенсійне забезпечення та несе ризик недоброчесного його використання іншими особами.

Зауваження техніко-юридичного характеру.

Для забезпечення внутрішньої логіки положень законопроекту із Законом, до якого вносяться зміни, сформульовані новації підлягають редакційному корегуванню, пропонуємо замінити сполучення слів: «один місяць служби за чотири місяці перебування у полоні» на сполучення слів «чотири місяці служби за один місяць перебування у полоні»; «один місяць служби за п'ять місяців перебування у полоні» на сполучення слів «п'ять місяців служби за один місяць перебування у полоні». У зв'язку з цим, положення законопроекту сформулювати таким чином:

«До вислуги років осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, зараховується на пільгових умовах час перебування в полоні Російської Федерації – чотири місяці служби за один місяць перебування у полоні, якщо полонення не було добровільним і особа яка потрапила у полон безпосередньо приймала участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, захисту безпеки населення та інтересів держави, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів і перебуваючи в полоні вона не вчинила злочину проти миру і людства.

До вислуги років осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, зараховується на пільгових умовах час перебування в полоні Російської Федерації – п'ять місяців служби за один місяць перебування у полоні, якщо особа потрапила у полон до Російської Федерації внаслідок поранень, контузії чи інших ушкоджень здоров'я одержаних під час бойових дій у період збройної агресії Російської Федерації або стала особою з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час перебування у полоні і перебуваючи в полоні вона не вчинила злочину проти миру і людства».

Вважаємо слушним внесення редакційних змін до назви законопроекту, а саме: сполучення слів «на пільгових умовах» поставити після слова «зараховується» та виключити слова «російська федерація».

Види ризиків ухвалення законопроекту.

Врахування наведених зауважень дозволить уникнути:

- неоднозначної практики застосування через недотримання принципу правової визначеності щодо обставин потрапляння та перебування у полоні;
- фінансово-економічних ризиків, у зв'язку зі змінами показників Державного бюджету України в частині покриття витрат на пенсійне забезпечення таких осіб;
- ризиків зловживання правом через законодавчі прогалини щодо порядку визначення обставин потрапляння та перебування у полоні.

***Дослідницька служба
Верховної Ради України***

*Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.